משכב ומושב הלכה יג:

קיא וסמג עשין רמג:

קים וטונג עשין דמג: במ ג מיי שם הלי לו: ל ד ה ו מיי פ"ד מהלי מטמחלי משכב ומושב הלכה יד:

תום' הרא"ש (המשך)

לספוקי בצבע. זו היא שיט

רספוקי בצבעות היא שיטונ רבינו שמשון. ונדחק לפרש ולחלק לר׳ יוחנן בין כתם לדם נדה ממש דבכתם

מהרות הראשווות מהורות

טחודה הואשונדה טהודדה ובדם נדה טמאות. וק"ל מאי שנא דם נדה שהוא כל כך שאינו יכול לצאת

כל כן שאינו יכול לצאונ כ"א ע"י צפון מחרסין הבלועין משקין טמאין ואינן יכולין [לצאת] כ"א ע"י הסק תנור דמטהר ר' יוחנן הילכך נראה לפרש

הרי זה צבע כיון שהעביר

עליו ז' סמנין ולא עבר הוברר הדבר שהיה בלוע

מעיקרו כל כך שאינו יכול מעיקרו כל כך שאינו יכול [לצאת] כ״א ע״י צפון ונתבטל מתורת דם ואין כאן

. צביעת דם בעלמא. וה״ה דם נדה ודאי אם הטבילו

ום נוז וואי אם הטביקו ועשה על גביו טהרות והעביר עליו ז' סמנין ולא עבר טהרותיו טהורות והאי

דנקט כתם משום דמתניתין

. איירי בכתמים וה"ה דם

ירור בכונמים והיהי ום נדה ודאי והיינו דקתני ר׳ חייא דם הנדה ודאי מעביר עליו ז׳ סמנין ומבטלו דאם

עבר נטהר הכתם ואם לא

עבר הוברר שהיה בלוע כל

כר שלא היה יכול לעבור כ"א ע"י צפון ואפי׳ טהרות כ"א ע"י צפון ואפי׳ טהרות הראשונות טהורות: צפון ציבעא נמי מעבר. פי׳ כיון

שע"י ז' סמניז לא עבר בלוע

שע״יז סמנין לא עבר בלוע הוי וטהור כדתנן במתניתין ומה שעבר ע״י צפון לא יצא ע״י כך מתורת בלוע דאפי' ציבעא נמי מעבר. ותימה מאי קשיא ליה

יילמא טהרותיו טמאות

רקאמר היינו לאחר העברת

צפון שהרי הקפיד עליו ועבר כדאמרינן בסמוך דטהרות דלאחר תכבוסת

שניה טמאות וכ״ת דוקא כי עבר ע"י ז' סמנין אהני קפידתו לטמא אח"כ אבל כי לא עברי אלא ע"י צפון

יי עבר איז עיי צפון אין קפידתו קפידא לפי שהוא בלוע יותר מדאי

דהא אמרינן בסוף שמעתין

אמו וב פפא יכול לצאות ע"י הדחק והקפיד עליו והיינו בליעת חרסים ע"י היסק תנור דפליגי ביה ויכול לצאת ע"י צפון

כיוצא בו דהא פריך ר' יוחנן לר"ל ממתניתין אמאי טהורות כי לא עבר הא יכול לצאת ע"י צפון והוי

כמו יכול לצאת ע"י היסק

. דמטמא ר"ל אע"פ שלא

יצא. וי"ל דא"ר ה"ל למימר יצא. וי״ל דא״כ ה״ל קמימר טהרותיו טהורות. ונימא דקאי אתכבוסת ראשונה כדאמר בסמוך דמסתמא תחלת דבריו יש לו לפ׳

אלא ודאי טמאות אתכבוסת

ראשונה נמי קאי ואפי׳ לא היה צפון מעביר הצבע היה יכול להקשות

מברייתא דבסמוך שנאן

. ועבר טהרותיו טהורות אלא דניחא ליה למיפרך מגופה: שאם העביר עליו סם שביעי שמא עבר. ותימה

פשיטא דבששה סמנין לא

סגי ואם לא העביר כל השבעה טמא. וי״ל דמיירי

כגון שלא דיהה מראה אדמימותו כלל בהעברת ששה סממנין סד"א בשביל

השביעי מסתמא לא יעבור וצבע הוא: לא שאנו

אלא וזהרוח שוטשו אחר

טהרות דמתכבוסת שניה עד

אמר רב יהודה זה אהל. נשבת פרק רבי עקיבא (דף 3.) איכא ספרים דגרסי זה החול ופריך והתניא הבורית והחול ותימה דהתנן חול בפרק המוליא (שם פ:) וי"ל דחרי גווני חול חד לבנין וחד לחפיפה וכבוס ואתי שפיר לההיא גירסא במסקנא דקאמר אלא מאי בורית אהל ולא קאמר אלא לעולם כו': להתביא הבורית והאהל. פי' לענין שביעית נשנית אבל לפי גירסת הספרים דשבת דגרס הבורית והחול חימה היא לענין מה נשנית ואי לענין הולאת שבת הא קאמר רבי יהודה שיעור בנתר ובורית כדי להעביר בו את הכתם והך שיעורא לא שייך רק מהני המוניה וחשלג. מפרש בגמ': העבילו.

ז' מיני סמנים ומיהו אפשר דרבנו אית להו דבורית וחול הראויין לחפיפה וכבום אית להו חד שיעורא לענין שבת ורבי יהודה פליג אבורית לחוד וקאמר כדי להעביר בו את הכתם: בבריתא. פירש"י גפרית וכן

בערוךי אש וגפרית תרגום אשתא וכבריתא (תהלים יא) והקשה הר"ר יעקב מאורליינ"ש בשבת כי פריך כבריתא מי אית ליה שביעית לפרוך ממתני׳ דשבת דתנן בפ׳ המוליה (דף עח:) שיעור אחרינא בגפרית וופת כדי לסתום נקב ומיהו לא קשה דבכמה מקומות מלי למפרך ממשנה וכשהפירכא יותר פשוטה מן הברייתא פריך מינה ועוד כיון שקידר הש"ק הכא הובאה שם והוקבעה: בל שאין לו עיקר. פירש בקונטרס במסכת עבודה זרה (דף יד.) עיקר המתקיים בארן בימות החמה ובימות הגשמים וזה קשה דא"כ תבואה לא יהא נוהג בה שביעית שאינה מתקיימת בימות הגשמים ונראה כמו שפירש הכא שאין לו שורש בארך כמו גפרית וגם מה שפירש שם תורניתא מין ארז כדאיתא בראש השנה (דף כג.) שיטה תורניתה זה אינו נראה דבמסכת ע"ו (דף יד.) פריך כי הכא ומי אית ליה שביעית והתניא כו' והרי ודאי לארו יש לו שורש על כן נראה כמו שפי' רש"י בשבת (דף 3.) שהוא כעין מחפורת לריף שקורין אלו"ם ומין קרקע הוא וכמו גפרית הוא

העביר עליו שבעה סמנין ולא עבר הרי זה צבע המהרות מהורות ואינו צריך להמביל עבר או שדיהה הרי זה כתם והמהרות ממאות וצריך להמביל יאיזהו רוק תפל כל שלא מעם כלום מי גריסין לעיסת גריסין של פול ¢חלוקת נפש מי רגלים סשהחמיצו וצריך לכסכם שלש פעמים לכל אחד ואחד מבער שבער שבעה שבעה שבעה ים יהעביר שבעה ים סמנין כאחת לא עשה ולא כלום: גמ" תנא ינתר אלכסנדרית ולא נתר אנטפטרית: בורית: אמר רב יהודה זה אהלא והתניא הבורית והאהל אלא מאי בורית כבריתא ורמינהי הוסיפו עליהן הלביצין והלעונין הבורית ₪ והאהל ואי בורית כבריתא מי אית ליה שביעית יוהתנן יה הכלל כל שיש לו עיקר יש לו שביעית וכל שאין לו עיקר אין לו שביעית אלא מאי בורית אחלא והתניא הבורית והאהל תרי גווני אהלא: קמוניא: אמר רב יהודה שלוף דוץ: ואשלג: "אמר שמואל שאלתינהו לנחותי ימא ואמרו אשלגא שמיה ומשתכח ביני נקבי מרגניתא ומפקי

לה ברמצא דפרזלא: המבילו ועשה [כו']: תנו רבגן העביר עליו שבעה סמנין ולא עבר צפון ועבר מהרותיו ממאות צפון צבע נמי מעבר אלא העביר עליו ששה סמנין ולא עבר העביר עליו צפון ועבר מהרותיו ממאות שאם העביר שביעי מתחילה שמא עבר תניא אידך התעביר עליו שבעה סמנין ולא עבר שנאן ועבר מהרותיו מהורות א"ר זירא ילא שנו אלא המהרות שנעשו בין תכבוסת ראשונה לשניה אבל מהרות שנעשו אחר תכבוסת שניה מהרותיו ממאות שהרי הקפיד עליו ועבר

אמר

שאינו נשרש בארץ: תרי גווני אהלא. חימה לספרים דגרסי בשבת (שם) והתניא הבורית והחול אמאי לא משני מעיקרא תרי גווני חול כדמשני במסקנא גבי אהל וי"ל דקים ליה להש"ם דלא הוו תרי גווני חול לכבום: י המביקן ועשה עד גביו מהרות בו' הרי זה צבע. אין לפרש הרי זה ודאי לבע כדפירש בקונטרס בפרק ארבע מיתות (סנהדרין דף מט:) דאם כן לקתן אמאי קאמר אבל טהרות שאחר מכבוסת שניה טמאות הלא כיון שלא עבר מתחלה בז' סממנים ודאי לבע הוא ועוד כי פריך לקתן לר"ל דאמר בלוע שיכול ללאת ע"י הדחק לא שמיה בלוע ממחניחין דהרי זה לבע מאי פירכא היא הרי היא ודאי לבע ואין כאן טומאה בלועה כלל ואמאי נקט נמי והטבילו אפי^י לא הטבילו נמי על כן לריך לפרש הרי זה ספק לבע כלומר יש לנו לחלות בלבע ואע"פ דפעמים דדם נדה [אינו] עובר ע"י ז' סמנין הכא איכא ספק ספקא מלבד טעמא דבטול דשמא לבע הוא כיון דלא עבר ואם חמלי לומר דדם הוא אימא מעלמא אחא הילכך מטהרינן אפילו למפרע אבל טעמא דבטול לחוד לא מהני דגבי דם נדה דקאמר מעביר עליו ז' סמנין ומבטלו אינו אלא לטהר מכאן ולהבא אבל למפרע טמא מדרבנן הואיל והקפיד שסבור שיכול לנאת ע"י ז' סממנין ואכתי לא בטלו ואע"ג דמן החורה טהור דהואיל ואין סופו לנאת ע"י ז' סממנין נתבטל אבל כאן כיון דאיכא ספק ספקא ובטול טהור אף מדרבנן למפרע ומיהו מטעם ספק ספקא לחוד לא הוה מטהריטן ליה אי לאו טעמא דבטול משום דרגילות לבא דם מגופה כדאמרינן בפרק קמא (לעיל דף ג.) בלפור לא נחעסקה בשוק של טבחים לא עברה האי דם מהיכא אתא דעל כרחך בלא טעמא דבטול לא מטהרינן ליה מטעם ספק ספקא מדנקט הטבילו אע"ג דמקילינן בשאר ספק ספקא ומשום הכי פריך מינה לר"ל דבטל אט"ג דיכול לנאת ע"י הדחק בנפון ואם מאמר אכמי למה לי הטבילו כיון דטהור מטעם בטול וספק ספקא וי"ל דנהי דכשנחייבש הבגד נחבטל מיהו בעודו לח לא נחבטל ובעודו לח נגע בו הבגד ומשום הכי לריך להטביל ועוד יש לומר הרי זה לבע לביעות דם בעלמא ונתבטל ולא נלטרך לטעם דספק ספקא והשתא נתפרש טעם בטול במשנה דמינה פריך

צפון צבע גמי מעבר. וא״ת ומה בכך והא הקפיד עליו כיון שהעביר לפון אחר שבעה סמנין ונימא דטהרותיו טמאות דקאמר קאי אתכבוסת שניה ומהאי טעמא נמי קאמרינן לקמן שנאן ועבר דטהרות שנעשו אחר תכבוסת שניה טמאות והכא נמי ליטמא וליכא למימר דקפידא לא מהני אלא כשעובר בז׳ סממנין שמעבירין בקל אבל לפון שמעביר על ידי הדחק אפילו הקפיד טהורות דלקמן מסיק רב פפא יכול לנאת והקפיד עליו דברי הכל טמא אע"פ שאין יכול לנאת אלא ע"י הדחק והיינו שיכול לנאת על ידי נפון דהא ממחני' פריך רבי יוחנן לריש לקיש אמאי טהורה כי לא עבר ע"י ז' סמנין הא יכול לנאת ע"י לפון וי"ל דברייתא לא מיירי בטהרות דאחר תכבוסת שניה דיותר היה ראוי לאשמועינן טהרותיו טהורות אטהרות דאחר תכבוסת ראשונה כדקאמר בברייתא דלקמן אלא אתכבוסת ראשונה

העביר עליו ששה סמנין ולא עבר העביר עליו צפון ועבר כו'. מימה פשיטא והלא אינו מזכיר במשנחינו לפון במנין ז' סממנין ומאי קא משמע לן והא פשיטא דבששה לא סגי ויש לומר דאשמועינן דאע"ג דלא עבר כלל ולא נשתנה ע"י ו' סמנין איכא למימר משום השביעי לא יעבור קא משמע לן דיש להחמיר דשמא בשביעי אם העביר קודם הלפון היה עובר: שנאן ועבר. נראה לר"י דע"י שנאן לבע נמי עובר דאי לאו הכי אמאי טהורות אפילו למפרע הא ליכא הכא ספק ספקא ויהיו טמאות למפרע כיון דליכא אלא חדא ספקא כדפרישית במתניתין: שהדר הקפיד עליו. וא"ת (4) אמתני׳ דקתני הרי זה לבע מ"מ כשיכבסנו הרי מקפיד עליו וליטמא טהרות דאחר תכבוסת וי"ל דכבוס אינו קפידא דאינו אלא ללבנו וא"ת מ"מ כשיכבסנו יטמא הבגד שיצא הדם ואינו בלוע וי"ל דביציאתו יבטל נמי בתכבוסת: שהרי הקפיד עליו ועבר. וא"ת מה לריך לומר ועבר וכי מימא משום דנפלט וטמא הבגד א"כ אמאי נקט והקפיד וי"ל דנקט ועבר דאז קפידתו קפידא הואיל והועילה מחשבתו שעבר ומשום הכי נמי קתני במתניתין דכי לא עבר טהור ואף על גב דהקפיד:

המוניא ואשלג ∗המבילו ועשה על גביו מהרות

לריש לקיש ומיהו פירוש ראשון נראה עיקר דלשון לבע לא משמע לביעות דם אלא לבע ממש:

נמי קאי והוה מלי למפרך מברייתא דבסמוך דקתני שנאן ועבר טהרותיו טהורות אלא דניחא ליה למיפרך מגופה:

שיטבול טמאות דכיון שהקפיד עליו ונהג בו מנהג דם אלמא לא מחשיב ליה בלוע ע״י מה שלא עבר בז׳ סמנין שיטבול שטחות דכיון שהוקפיז עליד ומות בין במות זה את הא לא מוחסיב ליור בדוק על למה שלא עבו בו טמנין הראשונים. ותימה אמאי קתני מתניתין דהרי זה צבע ואין צריך להטביל הא כיון שהקפיד עליו להעביר רכתם דאדרבה ניתא נהג בו מנהג דם ויהא טמא עד שיטבול וי"ל דהעברת ז' סמנין דמתניתין אינון כדי להעביר הכתם דאדרבה ניתא ליה טפי שלא יעבור דאז יהיו טהרותיו טהורות. ועוד י"ל דדוקא הכא דאהנו מעשיו דשנאן ועבר אבל לא עבר לא הוי קפידיה קפידא: ל) בערוך ערך חלק ג' האריך בפרי זה עי"ש וע"ע בערך לעם אן, ב' [בפיסקא לקמן סג. פרש"י ד"ה שהחמילו שהסריחון, ג) ובחים לה: סנהדרין מט:, ד) שבת ל. סנהדרין מטי, ד) שבת כ. ע"ש, ה) שם ע"ש, ו) [נ"ל והמניא], ו) ע"ז יד. שבת נ., ה) שבת ג., ט) חסר כאן במסמר ארוך של ברול כמו שפי שבת קג. וע' כאן במ"ל, י) וע' כבר ב'ן, כ) שייך

קודם שהעבירן עליו: הרי זה לבע.

דאי הוה דם הוה עבר: שדיהה.

נשתנה מאדמימותו: לעיסת גריסין

של פול חלוקח נפש. שנחלק האוכל

מן הקליפה לועסה לגריסת הפול

ומעבירו על הכתם: לכסכם. לשפשף:

שלש פעמים. בין שתי ידיו כדרך

כיבום בגדים שכופל לדו עם לדו

ומשפשף ומוליך ומביא: כסדרן.

כדרך ששנויין כאן: לא עשה ולא

כלום. לא לבדוק ולא לבטל: גבז' כברימא. גפרית: הוסיפו

עליהן. לענין שביעית הלבילין: עיקר.

שורש שממנו חי. וגפרית קרקע בעלמא

הוא: רמלא דפרולאש: לפון. שבו"ן

בלע"ז: שנאן ועבר טהרוחיו טהורוח.

דאם איתא דדם הוא בהעברה

קמייתא הוה עבר: מכבוסת. העברת

סממנין: שהרי הקפיד עליו. כשחזר

והעבירן גילה דעתו שמקפיד עליו

בספק לס: ועבר. על ידי העברה זו

ונעשה בו מעשה דם שכן דרך דם

לעבור על ידי שבעת הסממנים:

הגהות הב"ח (ל) תד"ה שהרי וכו׳

לעזי רש"י

שבו"ן. סבון.

מוסף רש"י

בו כן - ו שי המספר וצריך לכסכס. לשסשף המספר ובחים צח. שלא המספר ובחים צח. שלא בניין המספר ובחים צח. שלא המכרסן (שח. לא עשה ולא כלום. אין זה נסוין, משל שלם לא עבר בכן אכמי איכל למימי דס הוה והאי דלא היה שלה דל שלה איכל שלה לא כלום. אין העבר הייו שהוה אינו בייון שהוה דלו בליים בייון שהוה דלו בליים בייון בייון הייון בייון הייון בלייון בלי עבר היינו משום דאין גריסין מועילין אלא לאחר הרוק, וכן מועינין מנח נחחר הרוק, וכן כולם כסדר (סנהדרין מט:). אנטפטרית. מקוס (שבת צ ושם: אנפטרין). הלביצין. לטלו"ן (שם). והלעונין. לענה (שם). שיש לו עיקר. לענה (שם), שיש לו עיקר.
שנשלש בללן (שם), שאין
לו עיקר. להתקיים בללן
בימות הגשמים, כגון קישולין
ודילועין וכיולל בהן (ע"ז יד).
אין לו שביעית. ומותר לעשות מהו החורה ואינו סיל (סנהדרין מט:). ביני נקבי מרגניתא. נמלל בנקבי מרגליות העולות מתוך סיס (שם). ברמצא דפרזלא. מולגות קטניס (חולין בה.) פוריידורא של כרול (שבת צ.).

תום' הרא"ש

אלא מאי בורית אהל. ק"ק דה"ל למימר אלא לעולם מאי בורית אהל הילכך נראה כגירסא דשבת פרק אמר רבי עקיבא דגריס מעיקרא בורית אמר רב יהודה זה החול והתניא והבורית והחול כו': לפרש דהוי ודאי צבע מדלא עבר דא"כ אמאי [נקט] הטבילו אפי׳ לא הטבילו בלועה מטמאה כיון דצבע . הוא איז כאז טומאה בלועה לוא אין כאן טומאה בלועה כלל. ועוד תניא בגמ' שנאן ועבר טהורתיו טהורות ומפרש דהיינו טהרות שבין תכבוסת ראשונה לשניה אבל טהרות שאחר תכבוסת שניה טמאות עד שיטביל שניה טמאות עד שיטביל כיון שהקפיד עליו ואי ודאי צבע הוא כשלא עבר בראשון מה תלוי בקפידא כיון דודאי אין כאן דם. אלא ה״פ הרי זה ספק אלא זו פי זוור זוו ספק צבע והוי כעין ספק ספיקא ספק צבע ספק דם ואפי׳ את״ל דם אימור מעלמא אתא ולא ספק ספיקא ממש. דא"כ בלא העברת סמנין . יהא מהור אלא איוו רשאו יהא טהור אלא אינו כשאר ספק ספיקא דעלמא משום דרוב פעמים מגופה אלא ע"י שלא עבר ע"י ז' סמנין ה"ל ספק ספיק' ומטהרינן

היי ספק ספיק ומטהרינן ליה אבל דם נדה ודאי אע"ג דאמרינן בגמ' דמעביר עליו ז' סממנין ומבטלו ה"מ לטהרות דלאחר תכבוסת דכיון שביטלו גלי אדעתיה שאינו מקפיד עליו עוד. אבל טהרות דקודם לכן טמאות שהרי לא ביטלו עדיין. ודוקא מדרבנן אבל מדאורייתא טהורות כיון שהוא בלוע כל כך שאינו סופו לעבור ע"י סממנין הילכך דוקא הטבילו הוא דמטהרינן משום דאיכא לספוקי בצבעים דאפי' היה דם נדה ודאי לא היו טמאות מדאורייתא אלא מדרבנן אבל אם לא הטבילו דאם היה דם נדה ודאי היו טמאות מדאורייתא שהרי נטמא הבגד מתחלה כשנפל עליו הדם הלח אין לטהר מטעם דאיכא